
CHANUKAH II

Chanukah Miracles & Chanukah Commemoration

This is the second Morasha class on Chanukah. This shiur addresses the nature, symbolism, and implications of the Chanukah miracles and how we celebrate Chanukah today. The first class discusses the events of Chanukah, the Greeks and their battle with the Jews, what triggered and eternalized the Chanukah miracles and the symbolism of the Menorah and its light.

This class seeks to understand:

- ~ What were the Chanukah miracles?
- ~ How do we commemorate the Chanukah miracles?
- ~ What are the deeper messages of the Chanukah miracles?
- ~ How does one fulfill the mitzvah of lighting the Menorah?
- ~ What is behind the Chanukah customs of food cooked in oil and the dreidel?

Class Outline

Section I. The Chanukah Miracles

Part A. One-day Supply of Oil Burned For Eight Days

Part B. The Military Victory

Part C. Which Miracle Was More Obvious – The War or the Menorah?

Section II. Commemoration of the Chanukah Miracles

Part A. Lighting the Chanukah Menorah

Part B. Publicizing the Miracle of the Candles

Part C. *Hoda'ah* and Hallel – Expressing Thanks and Praise

Section III. The Deeper Messages of the Chanukah Miracles

Part A. Obvious Miracles Reveal an Entirely Miraculous World

Part B. Miracles Can Occur When Natural Options Are Exhausted

Part C. The Annual Return of the Chanukah Spirit

Section IV. How Do We Fulfill the Mitzvah of Lighting the Menorah?

Part A. What to Use for the Oil and Wicks

Part B. Where to Place the Menorah

Part C. How to Light the Menorah

Part D. When to Light the Menorah and For How Long

Part E. Recitation of the Blessings

Section V. Enjoying Some Potato Latkes, Doughnuts and a Game of Dreidel...

SECTION I. THE CHANUKAH MIRACLES

PART A. ONE-DAY SUPPLY OF OIL BURNED FOR EIGHT DAYS

1. Talmud Bavli (Babylonian Talmud), Shabbat 21b – What was the miracle of the oil?

What is Chanukah? ... When the Greeks entered the Holy Sanctuary they defiled all the oil that was there. And when the dynasty of the Chashmonaim (Hasmoneans) grew strong and defeated them, they searched and found only one flask of oil that lay with the stamp of the Kohen Gadol and there was only enough oil to burn for one day. A miracle occurred and they lit [the Menorah] from this oil for eight days. The following year the Sages established these days for praise and thanks.

מאי חנוכה... שכשנכנסו יוונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול ולא היה בו אלא להדליק יום אחד נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים לשנה אחרת קבעום ועשאוים ימים טובים בהלל והודאה.

2. Beit Yosef on Tur, Orach Chaim 670 – Why was an eight-day miracle necessary?

The reason they needed to light the Menorah for eight days from that very container of oil was because all of the Jewish people were ritually impure [*tamei mais* from the war] and it was impossible to prepare new pure oil until a seven-day waiting period had passed, in addition to the one day required for the pressing of the olives and the procedure to prepare pure oil.

The Raan writes [the eight-day period was necessary for a different reason] that the pure oil was available at a distance of four days travel, and eight days were necessary for the round trip.

והטעם שהוצרכו להדליק שמנה ימים מאותו פך מפני שכל ישראל היו בחזקת טמאי מתים ואי אפשר להתקין שמן טהור עד שיעברו עליהם שבעה ימים מיום טומאתם ויום אחד לכתישת הזיתים ותיקונם להוציא מהם שמן טהור.

והר"ן (שם) כתב שהיה להם שמן טהור רחוק ארבעה ימים והוצרכו שמנה ימים בין הליכה וחזרה:

3. Ibid. – Wasn't the miracle for seven days?

We need to understand why Chanukah was established for eight days since there was enough oil in the flask for only one night; the miracle therefore lasted for only seven nights!

One explanation is that they divided the oil in the flask into eight portions and each night they put one portion into the Menorah and it remained lit until the morning, so we find that a miracle took place on each night ...

Another explanation is that after they poured the required amount of oil [from the flask] into the lamps of the Menorah, the flask remained as full of oil as it was originally and the miracle was obvious even on the first night.

ואיכא למידק למה קבעו שמנה ימים דכיון דשמן שבפך היה בו כדי להדליק לילה אחת ונמצא שלא נעשה הנס אלא בשבעה לילות.

וי"ל שחילקו שמן שבפך לשמנה חלקים ובכל לילה היו נותנים במנורה חלק אחד והיה דולק עד הבוקר ונמצא שבכל הלילות נעשה נס...

ועוד י"ל שלאחר שנתנו שמן בנרות המנורה כשיעור נשאר הפך מלא כבתחלה וניכר הנס אף בלילה הראשונה.

Another explanation is that on the first night they poured all the oil into the lamps and it stayed lit all night. In the morning they found the lamps full of oil, and this occurred on each of the [eight] nights.

אי נמיי שבלייל ראשון נתנו כל השמן בנרות ודלקו כל הלילה ובבוקר מצאו הנרות מלאים שמן וכן בכל לילה ולילה:

PART B. THE MILITARY VICTORY

1. Al HaNissim Liturgy – Defeating the Greek army was miraculous.

In the days of Matityahu the son of the High Priest, the Chashmonai, and his sons; when the evil Greek Kingdom rose up against Your Nation Israel to make them forget Your Torah and to turn them away from the statutes of Your Will; You, in Your abundant mercy, stood by them in their time of distress, You defended their cause, You judged their grievances, You avenged them. You delivered the strong into the hands of the weak, the many into the hands of the few, the impure into the hands of the pure, the wicked into the hands of diligent students of Your Torah. And You made Yourself a great and sanctified Name in Your world. And for Your people, Israel, You performed a great deliverance and redemption unto this very day.

Afterwards, Your sons entered the Holy of Holies of your Abode, cleaned Your Temple, purified Your Sanctuary, and kindled lights in Your holy Courtyards, and designated these eight days of Chanukah to thank and praise Your Great Name.

בימי מותתיהו בן יוחנן כהן גדול חשמונאי ובניו.
 קשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל
 להשיכחם תורתך ולהעבירם מחקי רצונך:
 ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם. רבת
 את ריבם. דנת את דינם. נקמת את נקמתם. מסרת
 גבורים ביד חלשים. ורבים ביד מעטים. וטמאים
 ביד טהורים. ורשעים ביד צדיקים. וזדים ביד עוסקי
 תורתך. ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך. ולעמך
 ישראל עשית תשועה גדולה ופרקו פהיום הזה:

ואחר כן באו בניך לדביר ביתך. ופנו את היכלך. וטהרו
 את מקדשך. והדליקו נרות בחצרות קדשך. וקבעו
 שמונת ימי חגכה אלו. להודות ולהלל לשמך הגדול:

2. Rabbi Matisyahu Salomon, Matnas Chaim, p. 50 – The magnitude of the military victory: What is meant by “Delivering the many into the hands of the few”?

We find one hint in the Torah to the war of the Chashmonaim against the Greeks, and that is where Moshe (Moses) blesses the tribe of Levi: “Bless, God, his possessions and accept the work of his hands.” Rashi explains that Moshe prophesied that descendants of Levi, Matityahu and his sons, would fight the Greeks, and he prayed for them, for they were few – twelve sons of Chashmonaim and Elazar against multitudes. Therefore he asked God to “Bless his possessions and accept the work of his hands.” Behold, Rashi gives new insight into the miracle of “multitudes in the hands of few” – there were only thirteen men battling myriads, an unprecedented feat amongst all accounts of wars and bravery in those days.

רמז אחד מצינו בתורה על מלחמת בית חשמונאים
 והוא בברכת משה רבינו לשבט לוי (דברים לג,יא) ברך
 ה' חילו ופועל ידיו תרצה – ופירש רש"י שם שמושה
 ראה שעתידין חשמונאי ובניו להלחם עם היוונים
 והתפלל עליהם לפי שהיו מועטים י"ב בני חשמונאי
 ואלעזר כנגד כמה רבבות לכך נאמר ברך ה' חילו ופועל
 ידיו תרצה עכ"ל. הרי שרש"י מחדש לנו בנס של רבים
 ביד מעטים שהיו שם רק י"ג אנשים כנגד כמה רבבות
 מה שלא נמצא בשום ספר על מלחמות וגבורות של
 אותם הימים.

3. **Ibid.**, p. 60 – Why did the Chashmonaim merit winning the war?

Many people have difficulty understanding the “Al HaNissim” prayer. Of course, the fact that the weak conquered the mighty and the few conquered the many was a wondrous miracle, but what is miraculous about the impure falling into the hands of the pure, the evil into the hands of the righteous and the immoral into the hands of those who toil in Torah? ... It can be said that our Sages were coming to teach us how the miraculous victory of the few over the many came about – only because the Chashmonaim were pure, righteous and toiled in Torah [did they merit this miracle].

על הנסים ועל הנפלאות ועל התשועות ועל המלחמות שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה... מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים וטמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים וזדים ביד עוסקי תורתך. רבים מקשים דבשלמא גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים הרי זה נס ופלא, אבל מהו המופת של טמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים וזדים ביד עוסקי תורתך... אפשר לומר שמהלכו של הנס שנו כאן, שבאו חז"ל בזה להאיר עינינו להכיר איך נצחו המעטים החלשים האלה את הגבורים הרבים ההם – הוי אומר מפני שהיו טהורים וצדיקים ועוסקי תורתך.

PART C. WHICH MIRACLE WAS MOST OBVIOUS – THE WAR OR THE MENORAH?

1. **Maharal, Ner Mitzvah**, p. 22 – One can mistakenly think that a war is won through human effort alone.

The essence of the establishment of the festival of Chanukah was the military defeat of the Greeks, except that it was not apparent to them that this victory was a miracle ... Therefore, the miracle of the lights of the Menorah was performed for them so that they would know that everything was a miracle from God, Blessed be He.

... עיקר מה שקבעו ימי חנוכה בשביל שהיו מנצחים את היונים רק שלא היה נראה שהיה כאן נצחון הזה על ידי נס ... לפיכך נעשה הנס על ידי נרות המנורה שידעו שהכל היה בנס מן השם יתברך.

SECTION II. COMMEMORATION OF THE CHANUKAH MIRACLES

PART A. LIGHTING THE CHANUKAH MENORAH

1. **Talmud Bavli, Shabbat 21b** – How do we fulfill the mitzvah of lighting the Chanukah candles?

The Rabbis taught: The mitzvah of [lighting the] Chanukah [menorah] is [one] candle for a person and his home. Beautification of this mitzvah is [to light] one candle for each member of the household. The School of Shammai said that the most beautiful way to perform the mitzvah is to light eight candles on the first day of Chanukah and decrease [on each successive night]; and the School of Hillel said to light one candle on the first night and increase [on each successive night].

תנו רבנן מצות חנוכה נר איש וביתו והמהדרין נר לכל אחד ואחד והמהדרין מן המהדרין בית שמאי אומרים יום ראשון מדליק שמנה מכאן ואילך פוחת והולך ובית הלל אומרים יום ראשון מדליק אחת מכאן ואילך מוסיף והולך

Ula taught that two Amaroim in Israel disagreed: Rav Yossi Bar Avin and Rav Yossi Bar Zvida. One said the explanation of the School of Shammai is because lighting the menorah in this manner corresponds to the number of the days of Chanukah that still remain, and the method of the School of Hillel corresponds to the number of days of Chanukah that have gone by. The other said the explanation for the School of Shammai corresponds to the decreasing number of sacrifices brought during the [Sukkot] festival, and the reason behind the School of Hillel is that we seek to elevate our level in holiness and do not look to decrease it.

Raba Bar Chana quoted in the name of Rav Yochanan: Two elders were living in Sidon. One lit according to the way of Shammai and one lit according to the way of Hillel. The first explained that Shammai's method alluded to the decreasing number of sacrifices on the Festival. And the reason of the Sage who followed Hillel's method is because we strive to go upwards in spiritual matters, rather than the opposite.

אמר עולא פליגי בה תרי אמוראי במערבא רבי יוסי בר אבין ורבי יוסי בר זבידא חד אמר טעמא דבית שמאי כנגד ימים הנכנסין וטעמא דבית הלל כנגד ימים היוצאין וחד אמר טעמא דבית שמאי כנגד פרי החג וטעמא דבית הלל דמעלין בקדש ואין מורדין.

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן שני זקנים היו בצידן אחד עשה כבית שמאי ואחד עשה כדברי בית הלל זה נותן טעם לדבריו כנגד פרי החג וזה נותן טעם לדבריו דמעלין בקדש ואין מורדין.

Does Beit Shammai disagree with the principle that we want to elevate ourselves with holiness?

2. **Maharsha, Talmud Bavli, Shabbat 21b**

Certainly Beit Shammai does not disagree with Beit Hillel's position of "Elevating ourselves in holiness," as it is of Biblical origin – [see Rashi].

דודאי לא פליג בית שמאי בהא דמעלין בקודש דילפינן מקרא כפירש רש"י

Therefore, Beit Shammai is coming to teach an additional lesson central to Chanukah. The festival offerings on Sukkot were sacrificed in the Temple on behalf of the Seventy Nations of the world. These offerings decrease in number each day of Sukkot, symbolic of the seventy idol worshipping nations whose impact on the world is seen to diminish over time. What is the connection to Chanukah?

3. **Sifrei Rabbi Tzadok HaCohen, Vol. V, Essay 51.**

[According to Beit Shammai,] on the first night of Chanukah, one lights eight candles and decreases the number each successive night, corresponding to the decreasing number of sacrifices brought during the festival of Sukkot. These offerings correspond to the Seventy Nations. [Beit Shammai teaches us to] decrease the number of candles since our intention is to minimize the influence of the nations on the Jewish people. Our full intention in lighting the Chanukah candles is to withdraw ourselves from the influence of the nations and minimize their significance...

פוחת והולך כנגד פרי החג דידוע דהם נגד ע' אומות ועל כן מתמעטים והולכים דכל כונתינו למעטם... כל הכונה בהדלקת נר חנוכה הוא לצמצם עצמינו ולהבדילנו מחכמות העמים ולמעטם...

PART B. PUBLICIZING THE MIRACLE OF THE CANDLES

Where do we light the menorah and why?

1. Talmud Bavli, Shabbat 21b

The mitzvah of the Chanukah light is to place it on the outside at the entrance of one's home ...

נר חנוכה מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ...

2. Rashi, *ibid.*

This is in order to publicize the miracle.

משום פרסומי ניסא.

3. Rabbi Shalom Brezovsky, *Nesivos Shalom, Chanukah*, p. 57 – To whom are we publicizing the miracle and why?

“Publicizing the miracle” is not specifically to show others; it is also for each person and his family – to impress upon oneself and one's family the clarity of Jewish faith.

ופרסומי ניסא אינו בדוקא לאחרים, אלא נר איש וביתו, בו בעצמו ובתוך ביתו את בהירות האמונה.

4. Rabbi Chaim Friedlander, *Sifsei Chaim, Vol. II*, p. 27 – Contemplation of obvious miracles reveals hidden miracles.

Certainly we must first and foremost awaken ourselves to recognize that God orchestrated our salvation from the Greeks. Together with this, *pirsumei nisa* (proclaiming the miracle) means that by contemplating revealed miracles we recognize that all of God's actions towards us are hidden miracles. Through this we will add praise and thanks to God, as the Ramban (Nachmanides) states, “From the great and well-known miracles man comes to the appreciation of the hidden miracles.”

ודאי בראש וראשונה עלינו להתעורר להכיר בישועת ה' מהיוונים, אך יחד עם זאת תכלית הפרסומי ניסא היא – שע"י התבוננות בנס הגלוי נכיר שכל הנהגת ה' אתנו היא נס נסתר ונוסיף שבח והודייה, כפי שכתב הרמב"ן (סוף פרשת בא. דרשת תורת ה' תמימה, כתבי הרמב"ן, ח"א, עמוד קנג). "ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בניסים הנסתרים".

5. Rambam (Maimonides) *Hilchot Chanukah*, Ch. 4, Halachah 12 – To what extent must a person sacrifice to light the menorah?

The mitzvah of lighting the Chanukah candles is a very precious mitzvah, and one should be careful with it in order to publicize the miracle. One must add praise and thanks to God for the miracles He did for us. Even if someone has no food to eat and has to accept charity he should borrow or sell his clothing and purchase oil and candles in order to light.

מצות נר חנוכה מצוה חביבה היא עד מאד, וצריך אדם להזהר בה, כדי להודיע הנס, ולהוסיף בשבח הא-ל והודיה לו על הנסים שעשה לנו. אפילו אין לו מה יאכל אלא מן הצדקה שואל או מוכר כסותו ולוקח שמן ונרות ומדליק.

6. **Rabbi Chaim Friedlander, Sifsei Chaim, Vol. II, p. 21 – Why does the Rambam write in unprecedented terms that lighting the menorah is “a very precious mitzvah”?**

We need to clarify why the Rambam wrote that lighting the Chanukah menorah is “a very precious mitzvah.” It comes to teach us how much we need to delve into the mitzvah of publicizing the Chanukah miracle, and how much we need to try to fulfill it, in order to derive all we can to strengthen our faith in God and our resolve to be Jews dedicated to performing mitzvot willingly and joyously. And this is what is written, “A person must be careful with it” – in a manner that fulfilling the mitzvah will fulfill the purpose – “So that the miracle will be known.”

אך עדיין יש לבאר מדוע כתב הרמב"ם "מצוה חביבה היא עד מאד"? ... אלא ללמדנו בא, עד היכן אנו צריכים להתעמק במצות פרסומי ניסא ולהשתדל בקיומה, כדי להפיק ממנה את כל התועלת לחיזוק האמונה וקבלת עול מלכות שמים ועול מצוות ברצון ובשמחה, והוא מה שכתב "וצריך אדם להזהר בה" – באופן כזה שקיום מעשה המצוה יביא לתכלית – "כדי להודיע הנס".

PART C. HODA'AH AND HALLEL – EXPRESSING THANKS AND PRAISE

1. **Rabbi Chaim Friedlander, Sifsei Chaim, Vol. II, pp. 25-26 – Why is there a special emphasis during Chanukah to thank and praise God?**

The focal point of Chanukah is giving thanks, as Rashi states that, “Chanukah was entirely established in order to convey our gratitude.” Our Sages therefore instituted the prayer of “Al HaNissim” in the blessing of thanks. The word *hoda'ah* has two meanings: 1) to acknowledge the truth and 2) to give thanks. These are both connected: Man, who receives life, health, sustenance, and all his other needs from God must acknowledge the truth that everything he has is in fact a gift from God.

This is very difficult for a person to do, as it seems to him that he is the one in charge and he often thinks to himself that it is “My own strength and the might of my hand that brings me victory.” Even when man contemplates and realizes that it is God Who gives him the strength to be successful [or at times when he cannot attribute his gains to his own talents or abilities] – nevertheless, he still thinks to himself that although God gave it to him he deserves it because of his good deeds. Or he thinks that just like other people receive everything, why should he be different to them. Therefore, he thinks that he does not have to feel indebted and thank God.

Man is therefore obligated to toil and to ingrain in his soul to recognize, admit and be grateful that everything he has he receives from God as free kindness; thereby he will reach the level of giving thanks to God.

עיקר מהות חנוכה היא ה"הודאה" כמש"כ רש"י (שבת כד. ד"ה מה) "כולה מילתא דחנוכה עיקרה להודאה נתקנה". ולכן תיקנו חז"ל את תפילת "על הניסים" בברכת הודאה (גמ' ורש"י, שם). ל"הודאה" שני מובנים: א. מודה על האמת. ב. נותן תודה. ושניהם קשורים זה בזה: ראשית צריך אדם המקבל חיים, בריאות ופרנסה ושאר צרכיו מה', להודות על האמת שכל מה שיש לו – מתנה היא מאת השי"ת.

דבר זה קשה מאד לאדם, כי נדמה לו שהוא בעל היכולת, וחושב בלבו פעמים רבות "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה", ואף כאשר מתבונן ורואה ומכיר שהשי"ת הוא הנותן לו כח לעשות חיל [או במקרים שאינו יכול לתלות את הדבר בכשרונותיו ויכולתו], עדיין חושב בלבו, אכן הקב"ה הוא הנותן, אבל "מגיע לי" עבור מעשי הטובים, או, כשם שכולם מקבלים ואני איני שונה מאחרים, לכן אינני חייב להכיר טובה ולתת תודה להשי"ת.

על האדם מוטלת החובה לעמוד ולהשריש בנפשו, להכיר ולהודות שכל מה שיש לו הוא מקבל מהשי"ת בחסד חנם, ועי"כ יגיע למדרגה של נתינת תודה להשי"ת.

This is the point of saying Al HaNissim, to contemplate and truthfully admit that the victories are from God and not through the might of the Chashmonaim, thereby thanking and praising God.

We thank and praise God for the Chanukah miracles as expressed in the following three sources:

2. **HaNerot HaLalu – Prayer for Chanukah Lighting**

We kindle these lights [to commemorate] the saving acts, miracles and wonders which You have performed for our forefathers, in those days at this time, through Your holy priests.

Throughout the eight days of Chanukah these lights are sacred, and we are not permitted to make use of them, but only to look at them, in order to offer thanks and praise to Your great Name for Your miracles, for Your wonders and for Your salvations.

הַנְּרוֹת הַלְלוּ אֲנֵנוּ מִדְּלִיקוֹן עַל הַנִּסִּים וְעַל הַנִּפְלְאוֹת וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל הַמְּלָחֳמוֹת. שְׁעֲשִׂיתָ לְאַבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בְּזֶמַן הַזֶּה. עַל יְדֵי כֹהֲנֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים.

וְכָל מִצְוַת שְׁמוֹנֵת יָמֵי חֲנֻכָּה הַנְּרוֹת הַלְלוּ קֹדֶשׁ הֵם. וְאִין לָנוּ רְשׁוּת לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם. אֲלֵא לְרֵאוֹתֶם בְּלִבְד. כְּדִי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל עַל נְסִיךָ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְעַל יְשׁוּעָתְךָ

3 **Modim Liturgy**

We will give thanks to You and recount Your praise for our lives which are committed into Your Hand, and for our souls which are entrusted to You, and for Your miracles that are with us every day; and for Your wonders and favors in every season – evening, morning, and afternoon. The Beneficent One, for Your compassions were never exhausted, and the Compassionate One, for Your kindnesses never ended – always have we put our hope in You.

מוֹדִים אֲנַחֲנוּ לָךְ. שִׂאתָה הוּא ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. צוֹר חַיֵּינוּ. מִגֵּן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר: נוֹדֶה לָךְ וְנִסְפָּר תְּהִלָּתְךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדְךָ. וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ. וְעַל נְסִיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ. וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֲרֵב וּבִקֵּר וְצַהֲרִים: הַטוֹב בִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ. וְהַמְּרַחֵם בִּי לֹא תִמּוּ חַסְדֶיךָ. מֵעוֹלָם קוִינֵנוּ לָךְ:

4 **Hallel Prayer in the Siddur**

Blessed are You, O Lord our God, King of the Universe, Who has sanctified us with His commandments and commanded us to recite the Hallel.

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְקַרְא אֶת הַהֲלֵל.

5 **Mishnah Brurah 6 on Shulchan Aruch (Code of Jewish Law) 670:2 – Difference in the commemoration of Purim and Chanukah.**

The Rabbis did not establish Chanukah as a holiday of feasting; rather, it is dedicated to praise and thanks to God.

שְׁלֵא קִבְעוּם לְמִשְׁתָּה וּשְׂמִיחָה – אֵלֵא לְהַלֵּל וּלְהוֹדוֹת.

The reason seems to be that on Purim the decree was to destroy and wipe out the physical existence of the Jews, which is a negation of joy and feasting. The Persians did not care about destroying their souls, as we know that even had they converted from Judaism, they would not have been spared. Thus when God saved them, the Rabbis established that we celebrate it with feasting and joy.

However, regarding Antiochus, he did not decree that they be killed; rather, he decreed oppression and hardship in order to cause them to abandon Judaism ... therefore they [the Sages] established [the festival of Chanukah] as a time of praise and thanksgiving exclusively. This is meant to express that we are thankful, that in spite of the fact that they tried to prevent us from following Judaism ... with His help their plan failed ... thus we are thankful and praise Him that He intervened and did not abandon us so that we can continue to serve Him.

ונראה הטעם דלא קבעו כאן לשמחה כמו בפורים כי בפורים היה הגזירה להשמיד ולהרוג את הגופות שהוא בטול משתה ושמחה ולא את הנפשות שאפילו המירו דתם ח"ו לא היה מקבל אותם לכך כשהצילים הקב"ה ממנו קבעו להללו ולשבחו ית' ג"כ ע"י משתה ושמחה.

מזא"כ במעשה דאנטיוכוס שלא גזר עליהם להרוג ולהשמיד רק צרות ושמדות כדי להמיר דתם ... לכך לא קבעום אלא להלל ולהודות לבד כלומר כיון שהם רצו למנוע אותנו מזה לכפור בדתו ח"ו ובעזרתו ית' לא הפיקו זממם ... לכך אנו מודים ומשבחים לו על שהיה לנו לאלהים ולא עזבנו מעבודתו [לבוש]:

SECTION III. THE DEEPER MESSAGES OF THE CHANUKAH MIRACLES

PART A. OBVIOUS MIRACLES REVEAL AN ENTIRELY MIRACULOUS WORLD

1. Ramban, Shemot 13:16 – Macro and micro miracles.

From the great and obvious miracles we should come to appreciate the hidden miracles.

ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים

2. Talmud Bavli, Ta'anit 25a – Lighting vinegar for Shabbat candles.

One Erev Shabbat, [Rabbi Chanina] noticed that his daughter was sad. He asked her why. She replied, "I mixed up the vessel of oil with the vessel of vinegar, and lit the Shabbat light from the wrong one!" He said to her, "My daughter – why should that trouble you? He Who ordained that oil should burn can also ordain that vinegar should burn." It is taught that [the vinegar] burned all night and all day, until some of it was used for Havdalah [the ceremony at the end of Shabbat].

חד בי שמישי חזייה לברתיה דהוות עציבא אמר לה בתי למאי עציבת אמרה ליה כלי של חומץ נתחלף לי בכלי של שמן והדלקתי ממנו אור לשבת אמר לה בתי מאי איכפת לך מי שאמר לשמן וידלוק הוא יאמר לחומץ וידלוק תנא היה דולק והולך כל היום כולו עד שהביאו ממנו אור להבדלה

3. Rabbi Eliyahu Kitov, *Sefer HaToda'ah (The Book of our Heritage)* (based on Pri Tzaddik, Pesach 32) – Why does the Talmud compare lighting oil to lighting vinegar?

It was necessary to establish as a belief in the hearts of the Jewish people that all of the acts of Creation are dependant upon the Will of God. Inhabited lands and desert, the sea and the wind, the clouds and fire, all are God's handiwork and are continuously controlled by God. There is no "nature," rather all is directed by Him. After this belief was established in their hearts, that all of nature emanates from God's word, they merited to see miracles and to live a supernatural way of life.

This is like the story of Rabbi Chanina ben Dosa, who said, "The One who decreed that oil should light can decree that vinegar should light." We can ask, why did he mention the fact that oil lights; he could have just said that God can make vinegar light?

He was coming to teach us that the way to achieve the miraculous is by instilling in ourselves the belief that natural processes are also directed by God. The fact that oil burns is also Gods' Will, and that Will can also enable vinegar to light.

It has already been pointed out that the gematria [numerical equivalent] of *Elokim* [God's Name] is the same as *HaTeva* [nature].

אלא שהיה צריך שתקבע האמונה בלב ישראל שכל מעשי בראשית תלויים במאמרו של הקב"ה, הישוב והמדבר, הים והרוח, הענן והאש – כולם מעשה ידיו והוא הנוהג בהם תמיד, ואין שום טבע בעולם זולת הנהגתו יתברך. לאחר שנקבעה בלבם אמונה זו, שכל הטבע מתנהג במאמרו, אז זכו גם לנס ולהנהגה שמחוץ לדרך הטבע.

וכמו המעשה ברבי חנינא בן דוסא שאמר: 'מי שאמר לשמן וידליק, יאמר לחומץ וידליק'. למה הזכיר את כח ההדלקה של השמן, היה לו להתפלל על החומץ שידליק לפי שהיה צריך לכך?

אלא ללמדך בא, שאין אדם זוכה לנס שמחוץ לדרך הטבע, אלא לאחר שידוע שגם הטבע – ממאמרו של הקדוש ברוך הוא מתקיים. גם כח ההדלקה של השמן, במאמר הוא, ואותו מאמר עשוי גם לתת כח בחומץ שידליק.

וכבר אמרו הקדמונים: 'אלקים' בגימטריא: 'הטבע':

4. Rabbi Shimshon Pincus, *Chanukah*, p. 45 – Have only our ancestors merited experiencing miracles?

There are those that ask how we explain the words "In those days at this time" – how do we see miracles in our times? All of the miraculous stories are of events that happened in the past: The splitting of the Red Sea, the Jews' passage on dry land, the miracles of the Jews' entrance into the Land of Israel, the miracles in the Temple, etc. Why is it that only those generations saw miracles but we, in our days, do not see miracles occurring? Was it only the generation of the desert or the Chashmonaim that merited witnessing Divine miracles while we do not possess this merit?

יש המתעוררים לשאול כיצד מבינים את נוסח התפילה "בימים ההם בזמן הזה", איך בזמן הזה, בימים שאנו חיים בהם רואים נסים? כל הסיפורים של הנסים הם על אירועים שקרו בעבר. פעם היתה קריעת ים סוף, וכל עם ישראל עברו בתוך הים ביבשה. הכניסה לארץ ישראל, והנסים שהיו בבית המקדש וכו'. אך מדוע רק הדורות ההם ראו נסים ואנו לא רואים בימינו התרחשות של נסים? וכי רק לדור המדבר או לחשמונאים היתה הזכות לראות בחוש נסי שמים, ולנו אין את הזכות הזו?

5. **Ibid., p. 46 – The opportunity to perceive miracles even in our times.**

God governs the world through a system of nature combined with actual miracles. Miracles occur daily around us, yet people are not affected nor do they realize what is happening around them. Just as certain sound waves exist in the world's atmosphere and can only be detected by special instruments, likewise God provides man with plenty of miracles even "in our times," but our challenge and task is to open our eyes and ears to all that which is happening around us.

Even within nature we can see miracles within living creatures, plants, in the heavens and on earth. It is incumbent upon us to "lift our eyes to the heavens" and then we can reach to "see Who created these."

הקב"ה מנהיג את העולם בדרכי הטבע, ואף בנסים אמיתיים. סביב כל אדם קורים נסים של ממש, בכל יום. אך בני האדם אינם מושפעים ואינם קולטים את המתחולל סביבם. כפי שגלי קול רכים קיימים בחלל העולם, ובלי כלי קליטה מתאימים אי אפשר לשמוע ולקלוט אותם, השי"ת מספק לכל אדם מספיק נסים גם "בזמן הזה", אך הקושי והעבודה שלנו הם היכולת לפתח "עין רואה ואוזן שומעת" לכל המתרחש סביבנו.

גם בתוך הטבע ניתן לראות נסים, בחי, בצומח, בשמים ובארץ. עלינו מוטל "שאו מרום עיניכם" ואז נוכל להגיע ל"וראו מי ברא אלה".

PART B. MIRACLES CAN OCCUR WHEN NATURAL OPTIONS ARE EXHAUSTED

1. **Rabbi Eliyahu Dessler, Michtav M'Eliyahu, pp. 119-120 – The secret of the Chanukah miracle.**

This is the secret of the miracle of Chanukah: The victory of the few over the many seemed to be impossible. Despite this, the Chashmonaim strengthened themselves by making a decision that they had no other choice [except to fight]. They therefore merited Divine assistance above the natural order of events. The miracle of Chanukah teaches us that there is no room for despair in situations where the options seem closed or naturally limited; one must gather his strength as there is no other choice, and then new gates of Divine assistance will open.

זהו סודו של נס חנוכה: נצחון המועטים על הרבים היה נראה כנמנע בדרך הטבע. למרות זאת התחזקו החשמונאים – מתוך החלטה של "אין ברירה" – ומשום כך זכו לסייעתא דשמיא למעלה מדרך הטבע.... נס חנוכה מורה לנו שאין מקום ליאוש במקום שנראים הדרכים חסומים ומוגבלים בדרך הטבע. יתאמץ ביותר כיון שאין ברירה, ואז יפתחו לו שערי סייעתא דשמיא חדשים.

Thus, a deeper lesson from the Chanukah miracles is that one should strive to the best of his abilities to achieve his goals, but the final outcome is dependent on God bringing the effort to fruition. This concept can greatly impact one's approach to understanding all of our efforts:

2. **Ibid.**

The eight days of Chanukah teach us that the heavenly blessing that lights up our hearts through the success of our *daily endeavors* is in fact a miracle, beyond our natural abilities.

שמונה ימי חנוכה מלמדים אותנו שההארה העליונה (בחינת ח') שמאירה אל תוך לבותינו על ידי השתדלותנו במה שביכולתנו – בדרך נס היא באה לנו, למעלה מטבענו.

PART C. THE ANNUAL RETURN OF THE CHANUKAH SPIRIT

1. **Rabbi Chaim Friedlander, Sifsei Chaim, Vol II., p. 53 – How can we absorb the spiritual energy of Chanukah into our lives?**

In the prayer of “Al HaNissim” it says: “[For the miracles] that You performed for our fathers in those days at this time.” Jewish holidays are not simply days of historical significance commemorating past occurrences. Rather, all that transpired then – the salvation and abundance of spiritual and physical blessings, are re-established annually at the anniversary of the holiday.

However, this unique form of Divine influence and elevation can be attained for each Jewish festival and is dependent upon the degree to which one had adequately prepared in advance, devoting time to reflect on the essence of the holiday and thus gaining the spiritual strengthening which inevitably follows. Similarly, the same is applicable concerning the days of Chanukah. As such, we need to understand the essence of the Greek exile in order to awaken ourselves to mend its harmful consequences, and through doing so we will be able to receive the influences [inherent in the holiday], which illuminate every year anew.

בתפילת על הניסים נאמר: “...שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה.” כל המועדים והימים הטובים שיש לנו אינם חגים היסטוריים לזכר העבר שחלף, אלא כל האירועים, הישועות והשפע הרוחני והגשמי שהיה, מתעוררים ומתחדשים מדי שנה בזמניהם....

אך מידת השפעה וההתעלות המיוחדת לכל מועד שמקבל כל אחד מהשי"ת, תלויה במידת ההכנה שלו, ההתבוננות במהות היום וההתחזקות הבאה בעקבותיה. וכן הוא בימי החנוכה, א"כ עלינו להבין מה היתה גלות יוון, כדי שנתעורר לתקן את קלקוליה ועי"כ נחזק את שפע גאולתה המאיר בכל שנה.

SECTION IV. HOW DO WE FULFILL THE MITZVAH OF LIGHTING THE MENORAH?

PART A. WHAT TO USE FOR THE OIL AND WICKS

1. **Rabbi Eliyahu Kitov, Sefer HaToda'ah, Ch. 11**

It is ideal to light the Chanukah candles with pure olive oil and woolen wicks, because they give a pure light; and it is a remembrance of the Menorah in the Temple that was lit with olive oil. However, all types of oils and wicks are suitable for lighting, including candles made from wax, fats and paraffin.

מצוה מן המובחר להדליק נרות חנוכה בשמן זית זך ובפתילות של צמר גפן, מפני שאורם זך, והוא זכר לנר המנורה שהדליקוהו בשמן זית. אבל גם כל שאר השמנים והפתילות כשרים להדלקה. וכן כשר הנר שעושים משעוה, מִחֵלֵב או מפרפין:

PART B. WHERE TO PLACE THE MENORAH

1. Rabbi Eliyahu Kitov, Sefer HaToda'ah, Ch. 11.

Our Rabbis established that we should leave the Chanukah lights at the entrance of our homes adjacent to a public thoroughfare. The menorah is placed on the left side of the entrance with the mezuzah on the right side [symbolic that we should be surrounded by mitzvot]... This is done in order to publicize the miracle; the mitzvah of the Chanukah lights are more obvious when left at an entrance where the public can see them; and where they are not too low down nor too high up.

In recent times many people customarily leave the Chanukah candles on a windowsill overlooking a public thoroughfare. One should not leave them on his table, etc. as this does not publicize the miracle, but rather appears that he is lighting the candles to light up his home.

תקנו חכמים להניח נרות חנוכה בפתח ביתו הסמוך לרשות הרבים מבחוץ, ובצד שמאל של הפתח, מזוהה בימין ונר חנוכה בשמאל... וכל הדברים האלה מפני פרסום הנס, שנפרת יותר המצוה אם נר חנוכה ליד הפתח הפתוח לרשות הרבים ואינו מונח נמוך מדי ולא גבוה יותר מדי:

ובדורות האחרונים נהגו רוב העולם להניח נרות חנוכה על החלון הפונה לרשות הרבים. אבל לא יניחם על שלחנו ולא על כיוצא בו לפי שאין בזה פרסום הנס, שכן נראה שהדליק את הנר למאור וכדו':

PART C. HOW TO LIGHT THE MENORAH

1. Rabbi Eliyahu Kitov, Sefer HaToda'ah, Ch. 11.

One candle is lit on the first night, and an additional candle is added each night; on the eighth night, eight candles are lit.

If one has a fixed menorah of eight lights, he lights the outer light on the right side of his menorah on the first night of Chanukah. On the second night he first lights the candle that is to the left of the first night's candle and then lights the one from the night before as well. This is done on each subsequent night, always adding the new candle to the left of those lit previously, then going back to light the remaining candles from left to right.

It is customary to light an additional candle each night aside from the Chanukah candles. This candle is called the "Shamash," which indicates that it is permissible to use its light and to light the other candles from it. The Chanukah lights themselves are not allowed to be used for light the whole time that they are burning for the purpose of the mitzvah. Therefore, we light the *shamash* in order that we should not benefit from the [lights of the] mitzvah but only from that *shamash* candle.

לילה הראשון מדליק נר אחד, ומוסיף בכל לילה נר אחד, ובלילה השמיני מדליק שמונה נרות.

היתה לו מנורה קבועה של שמונה נרות, בלילה הראשון מדליק את הנר הקיצוני שבצד ימין. למחרת מוסיף עליו שכנו משמאל ומדליק אותו תחילה, ופונה לימין ומדליק זה של אתמול. וכן בכל לילה, שמוסיף תמיד מצד שמאל ובו מדליק תחילה והולך ומדליק משמאל לימין:

נוהגים להדליק בכל לילה נר אחד נוסף על נרות חנוכה והוא הנקרא 'שמש', כלומר, נר זה מותר להשתמש בו, לראות לאורו, להדליק ממנו לאחרים וכיוצא באלה. ואילו נרות חנוכה אסור להשתמש לאורם כל זמן שהם דולקים למצוה. לפיכך מדליקים את השמש כדי שלא יבוא להנות מן המצוה, אלא ממנו בלבד.

PART D. WHEN TO LIGHT THE MENORAH AND FOR HOW LONG**1. Shulchan Aruch, Hilchot Chanukah 672:1 – 2**

One lights the Chanukah lamp from sunset onward. If one did not light at sunset, one should light as long as people are returning from the marketplace, which is approximately one-half hour [after sunset] since this is the optimal time to publicize the miracle ... If this time period has passed and one has not lit the lamps, one may light the entire night.

אין מדליקין נר חנוכה קודם שתשקע החמה

שכח או הזיד ולא הדליק עם שקיעת החמה מדליק והולך עד שתכלה רגל מן השוק שהוא כמו חצי שעה שאז העם עוברים ושבים ואיכא פרסומי ניסא... אבל אם עבר זה הזמן ולא הדליק מדליק והולך כל הלילה...

2. Mishnah Brurah, ibid.

If one arrives home before the first light of dawn and finds the members of his household asleep, it is acceptable to wake them in order to light with a blessing.

ואם בא לביתו קודם עה"ש ומצא ב"ב ישנים מן הנכון שיקצם כדי שיוכל להדליק בברכה:

3. Rabbi Eliyahu Kitov, Sefer HaToda'ah, Ch. 11

The candles should burn for [at least] one-half hour.

הנרות צריכים שיהו דולקים חצי שעה.

PART E. RECITATION OF THE BLESSINGS**1. Rabbi Eliyahu Kitov, Sefer HaToda'ah, Ch. 11**

On the first night three blessings are said before lighting the candles (See source #2 below).

On all other nights the first two blessings are recited but the blessing of "Who has kept us alive, sustained us, etc." is not recited.

לילה הראשון, קודם שמדליק מברך שלש ברכות: 'ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם וכו' להדליק נר של חנוכה'... שעשה נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה. ... שהחנינו וקימנו והגיענו לזמן הזה'... ובשאר הלילות, מברך שתי ברכות הראשונות בלבד אבל אינו מברך 'שהחנינו'.

2. Siddur, Blessings Before Lighting Chanukah Candles

Blessed are You, O Lord our God, King of the universe, Who has sanctified us with His mitzvot and commanded us to light the Chanukah candles.

Blessed are You, O Lord our God, King of the universe, Who performed miracles for our fathers in those days at this time.

Blessed are You, O Lord our God, King of the universe, Who has kept us alive, sustained us, and brought us to this season.

ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצוותיו וצונו להדליק נר חנוכה:

ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם שעשה נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה:

ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם שהחנינו וקימנו והגיענו לזמן הזה:

SECTION V. ENJOYING SOME POTATO LATKES, DOUGHNUTS & A GAME OF DREIDEL...

What is the rationale behind the following Chanukah customs?

1. Rabbi Eliyahu Kitov, Sefer HaToda'ah, Ch. 11 – Fried foods.

It is proper to eat foods fried in oil on Chanukah in remembrance of the miracle of the flask of oil.

וכן מקובל לאכול בחנוכה מאכלים מטוגנים בשמן לזכר פך השמן שנעשה בו נס.

2. Rema, Shulchan Aruch (Code of Jewish Law) 670:2 – Dairy meals.

Some say that it is proper to eat dairy foods on Chanukah to remember the miracle which occurred with Judith who fed the enemy dairy.

יש אומרים שיש לאכול גבינה בחנוכה לפי שהנס נעשה בחלב שהאכילה יהודית את האויב (כל בו ור"ן).

3. Rabbi Avraham Yitchak Sperling, Ta'amei HaMinhagim 859 – The Dreidel on Chanukah and the Grogger on Purim.

The reason we play with a Dreidel on Chanukah and a Grogger on Purim is because on Chanukah there was only a Heavenly awakening, as the Jews as a Nation did not respond properly. God saved them in His mercy. This is symbolized by the fact that we hold the Dreidel by its top. On Purim, the Jews awakened themselves by fasting and mourning, and therefore we hold the Grogger by its lower end.

This is why there is a difference in the version of *Al HaNissim* that is said on Chanukah (versus Purim): On Chanukah it says, "You defended *their* cause, You judged their grievances, You avenged them." On Purim, after reading the Megillah, it says, "Who defends *our* causes, Who judges our grievances, Who avenges ..." The reason for this is because on Purim the miracle came through the Jews' prayers and fasts, and they were inspired to repent, so it is applicable to say "Who defends *our* causes." [Showing that God brought about the Purim miracles because of the Jewish nation's proactive response.] On Chanukah, however, we do not find that the Jewish nation as a whole were awakened; God put it in the hearts of a few strong individuals to fight the Greeks and they won. This is why it says, "You defended *their* causes," as if God Himself fought with the enemy.

מעם שמשחקין בדרעדיל (סביבון) בחנוכה, ובפורים בגראגער (רעשן), דבחנוכה לא היתה התעוררות מלמטה, רק מלעילא, כי לא עשו תשובה כהוגן, רק השם יתברך ברחמיו, לכן משחקין בדרעדיל ואוחזין אותו מלמעלה. ובפורים שגזרו צום ושק ואפר יוצע לרבים והיתה התעוררות מלמטה, על כן אוחזין מלמטה (קרבוני עני בשם הריצ"א זצוק"ל).

ולזה החילוק שבנוסחא בעל הניסים בחנוכה נאמר, רבת את ריבם, דנת את דינם, נקמת את נקמתם. והברכה שאחר קריאת המגילה נאמר, הרב את ריבנו, הדין את דיננו, והנוקם את נקמתינו. לפי שבפורים היה הנס על ידי תפילת ישראל ועל ידי התעניות והיתה התעוררות דלתתא, לכך שייך לומר הרב את ריבנו. אבל גבי חנוכה לא מציינו שום התעוררות דלתתא כלל, רק הקב"ה בעצמו נתן בלב הגיבורים שנלחמו בהיוונים ונצחום, לכך נאמר רבת את ריבם, שהקב"ה עשה מעצמו הריב עם השונא.

